

नामांक

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--

134060

No. of Questions – 23

No. of Printed Pages – 8

VU-89-Dharm Shastra

धर्मशास्त्रम्

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2022

समय : 2 घण्टे 45 मिनट

पूर्णांक : 80

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्काः अनिवार्यतः लेख्याः ।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
- (3) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराण्युत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि ।
- (4) एकस्य प्रश्नस्य सर्वे भागाः एकत्र एव लेखनीयाः ।
- (5) सर्वे प्रश्नाः संस्कृतमाध्यमेन उत्तरणीयाः ।

1. वस्तुनिष्ठप्रश्नाः

12 × 1 = 12

- (i) द्विजः आयुषः द्वितीय भागे कुत्र वसेत् ?
 (अ) वने (ब) आश्रमे
 (स) गृहे (द) गुरुकुले
- (ii) सत्यानृतं किम् ?
 (अ) ऋतम् (ब) वाणिज्यं
 (स) स्ववृत्तिं (द) कर्षणं
- (iii) लोकवृत्तिं किम् ?
 (अ) परिहास (ब) पाण्डित्यं
 (स) सेवाकार्यं (द) नृत्यं
- (iv) वैष्णवीं किं धारयेत् ?
 (अ) कङ्कणं (ब) नूपूरं
 (स) तैलं (द) यष्टिं
- (v) धर्मशास्त्रस्येतिहासस्य लेखकः अस्ति
 (अ) विश्वनाथः (ब) वी.पी. काणे
 (स) मम्मटः (द) मेधातिथिः
- (vi) मनुस्मृतौ कति अध्यायाः सन्ति ?
 (अ) द्वादश (ब) एकादश
 (स) सप्त (द) अष्टौ
- (vii) यज्ञानां संख्या सन्ति
 (अ) दश (ब) द्वादश
 (स) पञ्च (द) एकः

(viii) सुखस्य मूलं अस्ति

(अ) दुःखं

(ब) प्रीतिः

(स) असन्तोषः

(द) सन्तोषः

(ix) कश्मिन् मुहूर्ते बुद्धेत् ?

(अ) मध्याह्ने

(ब) सांजकाले

(स) ब्राह्मे

(द) प्रत्यूषे

(x) कीदृशे ग्रामे न वसेत् ?

(अ) अधार्मिके

(ब) धार्मिके

(स) व्याधिरहिते

(द) स्वच्छग्रामे

(xi) चिरं कुत्र न वसेत् ?

(अ) ग्रामे

(ब) नगरे

(स) श्मशाने

(द) पर्वते

(xii) मतिं न दधात्

(अ) ब्राह्मणाय

(ब) शूद्राय

(स) कृषकाय

(द) रक्षकाय

2. रिक्तस्थानानि पूरयत :

6 × 1 = 6

(i) आद्रपादस्तु भुञ्जीत _____ संविशेत् ।

(ii) दशसूनासमं _____ ।

(iii) सत्यं ब्रूयात् _____ ब्रूयान्न ब्रूयात्सत्यमप्रियम् ।

(iv) आचारल्लभते _____ ।

(v) सर्वलक्षण _____ यः सदाचारवान्तरः ।

(vi) सर्वेषामेव शौचानां _____ शौचं परं स्मृतम् ।

12 × 1 = 12

3. अतिलघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः :

(i) गुरुकुले आयुषः कश्मिन् भागे वसेत् ?

(ii) वैष्णवीं किं किं धारयेत् ?

(iii) ऋतं किम् ?

(iv) कीदृशीं स्त्रीं न पश्येत् ?

(v) अनातुरः न स्पृशेत् ?

(vi) वैडालवृत्तिकस्य किं लक्षणम् ?

(vii) कति यज्ञाः ? के च ते ?

(viii) भार्यया सह भोजनं कर्तव्यं न वा ?

(ix) कीदृशीं चेष्टां न कर्तव्यम् ?

(x) कति वर्णाः ? के च ते ?

(xi) परोपभुक्तान् कान् न धारयेत् ?

(xii) स्नानं कदा न कुर्यात् ?

VU-89-Dharm Shastra

(लघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः)

4. निर्लेप पात्राणां शुद्धि कथं भवति ?
5. सर्वेषां दानेषु कः विशिष्यते ?
6. ब्रह्म तुल्यतां कः प्राप्नोति ?
7. राज्ञः प्रतिगृहस्य किं फलम् ?
8. सूर्यास्तपर्यन्तं किं न भक्ष्यम् ?
9. कः विनाशं व्रजत्याशु ?
10. केषां प्रदक्षिणा कर्तव्या ?
11. सुख दुःखयोर्मूलं किम् ?
12. कीदृशं अतिथिं वाङ्मात्रेणापि न पूजयेत् ?
13. कीदृशीं गां न निवारयेत् ?
14. पादौ कश्मिन्यात्रे न धावयेत् ?
15. क्षौरकर्म कदा न कुर्याद् ?
16. कथं ब्रूयात् ?

[Turn over

खण्ड-स

(दीर्घोत्तरात्मकाः प्रश्नाः)

17. के धर्मशास्त्रस्य प्रणेताः ? नामानि लिखत ।

अथवा

महर्षि मनोः परिचयो देयः ।

18. के अनध्यायाः विवेचयत् ?

अथवा

याज्ञवल्क्यस्मृतौ उद्धृत विषयान् विवेचयत् ।

19. मूत्रपुरीषोत्सर्गं कुत्र-कुत्र न कुर्यात् ?

अथवा

गायत्री जप विधिं लिखत ।

20. मनुस्मृतेः काल निर्णयं कृत्वा विषयवस्तुं विवेचयत् ।

अथवा

प्रतिगृह निन्दां विस्तरेण विवेचयत् ।

खण्ड-द

(निबन्धात्मकाः प्रश्नाः)

3 × 4 = 12

21. महर्षि याज्ञवल्क्यस्य परिचयो देयः ।

अथवा

कति नरकाः ? के च ते ?

VU-89-Dharm Shastra

22. प्रातःकालकृत्यं विस्तरेण विवेचयत् ।

अथवा

पञ्च यज्ञानां महत्त्वं प्रतिपादयत् ।

23. स्नातकव्रतानि विस्तरेण विवेचयत् ।

अथवा

वैष्णवीं लक्षणं प्रतिपादयेत् ।

DO NOT WRITE ANYTHING HERE

